BUSINESS AGAINST BASE SHADOW ECONOMY

VIEGLO PASAŽIERU PĀRVADĀJUMU NOZARE LATVIJĀ

Šī brīža situācija un nākotnes risinājumi

Nozares raksturojums
(Nodokļu maksātāju skaits)

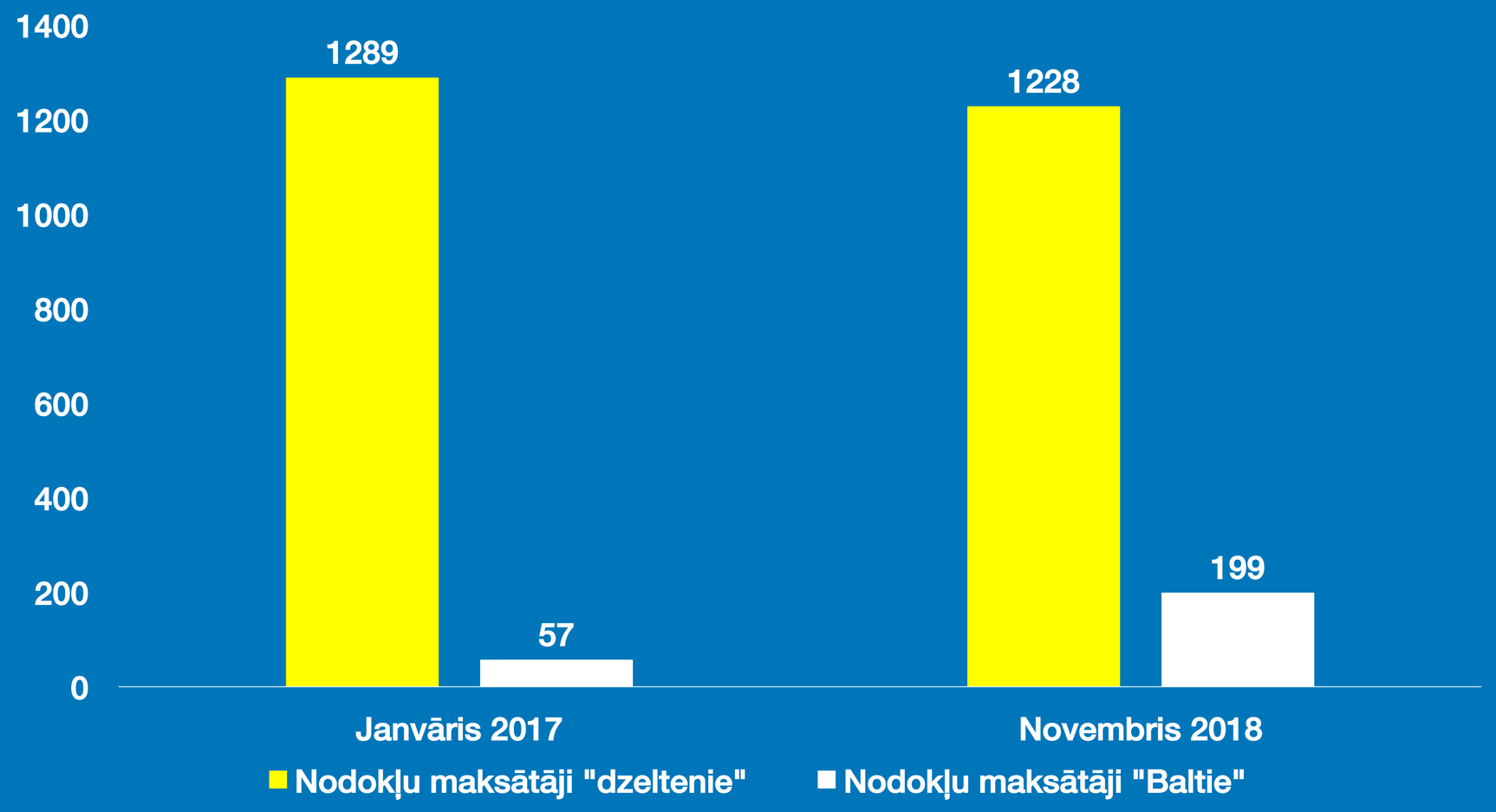

Valsts ieņēmumu dienesta dati

Nozares raksturojums
(Nodokļu ieņēmumi miljoni EUR)

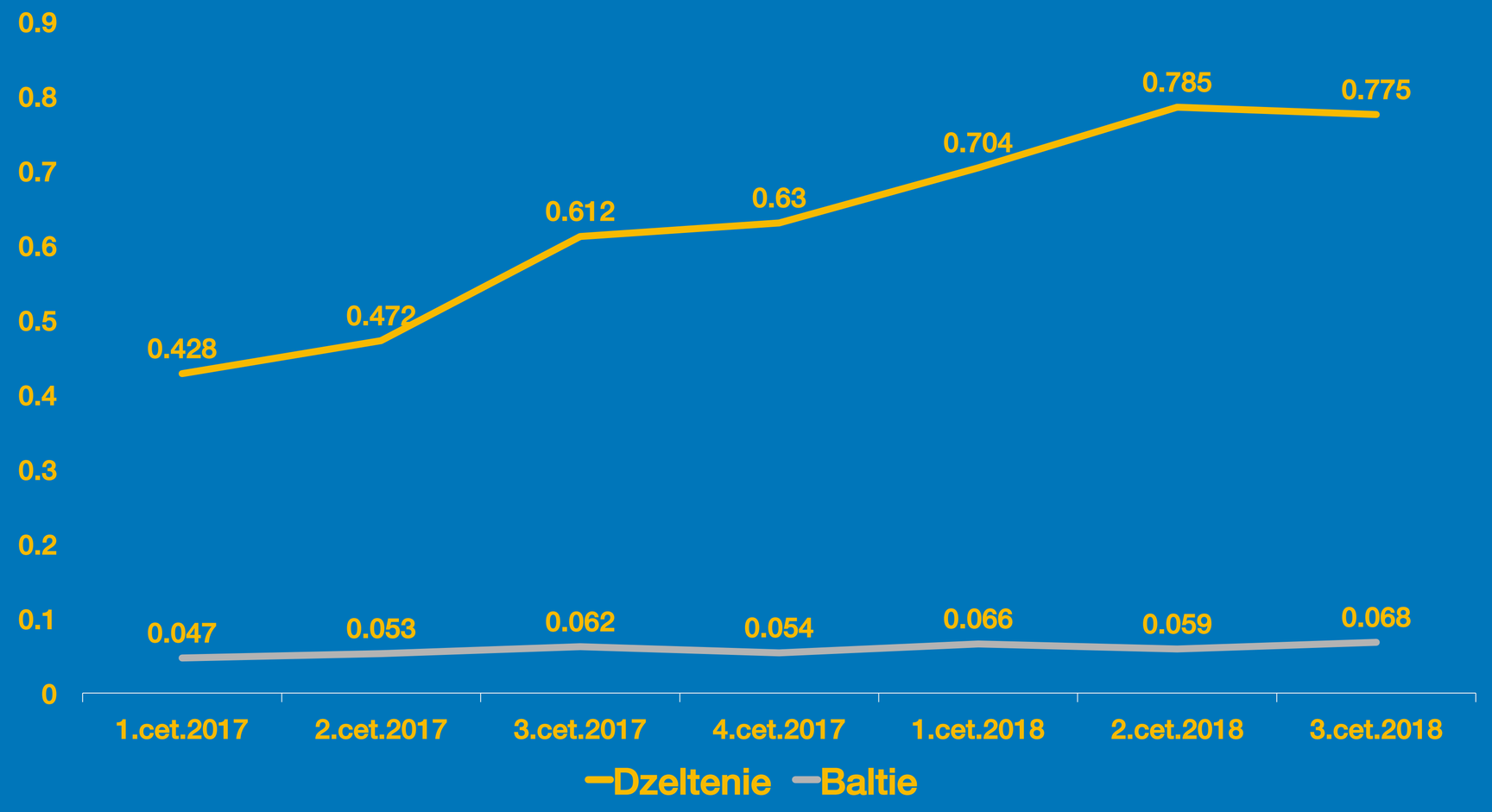

Valsts ieņēmumu dienesta dati

Nozares raksturojums
(Darba devēju un darba ņēmēju skaits)

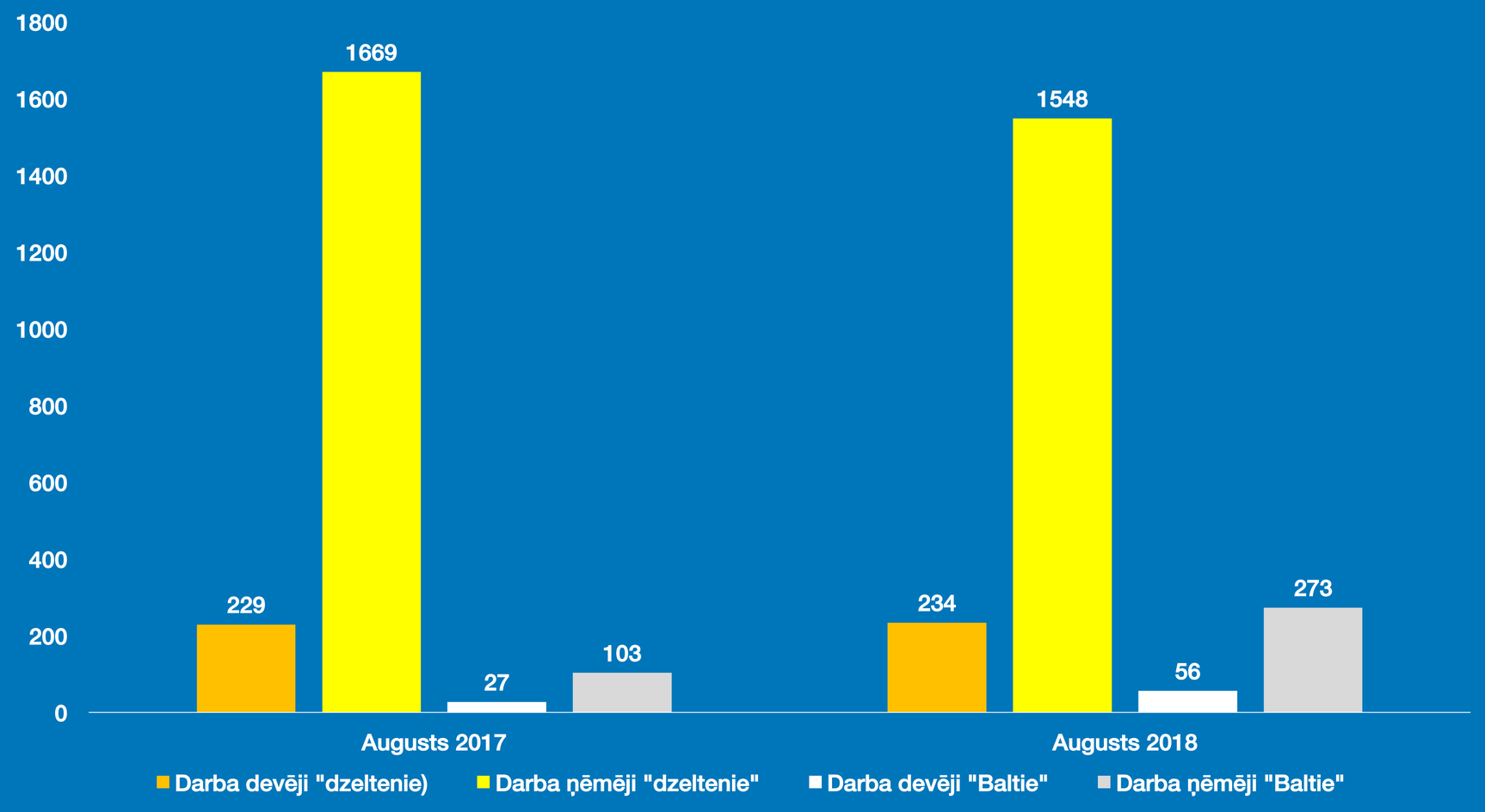

Valsts ieņēmumu dienesta dati

Nozares raksturojums
(Vidējais nostrādāto stundu skaits)

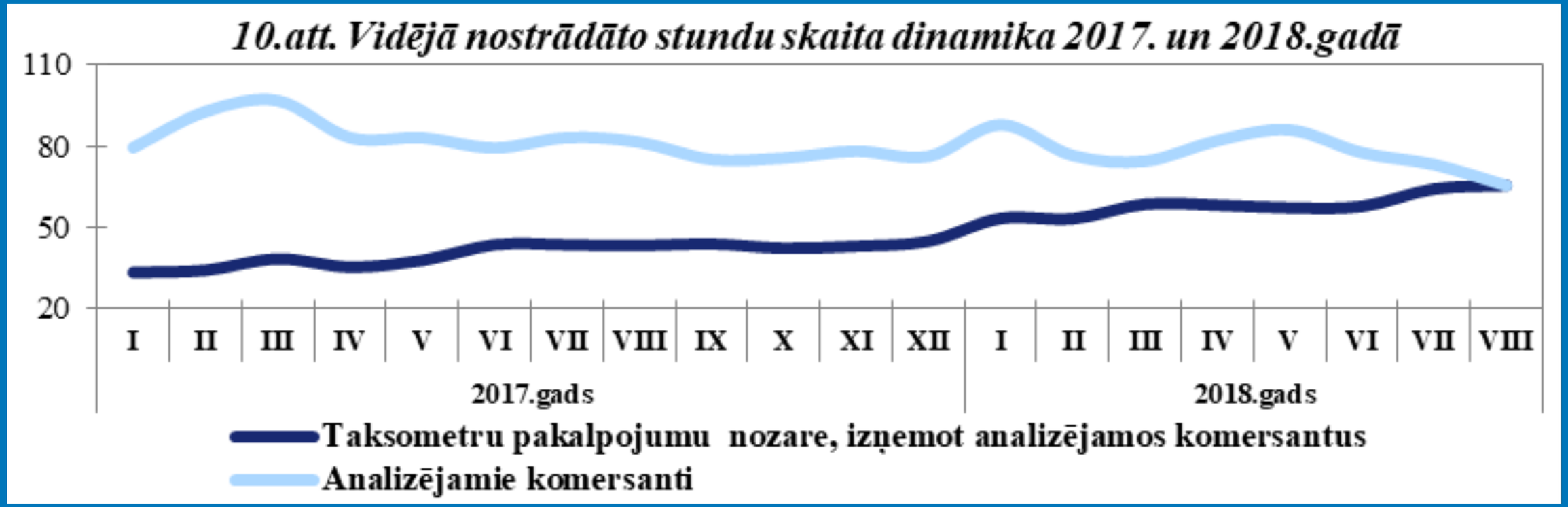

Vidējais nostrādāto stundu skaits 2018.gada augustā «dzeltenajiem» - 66, «baltajiem» - 65

***Analizējamie komersanti – «baltie» taksometri**

Valsts ieņēmumu dienesta dati

Nozares raksturojums
(Nodarbināto vidējie bruto ienākumi)

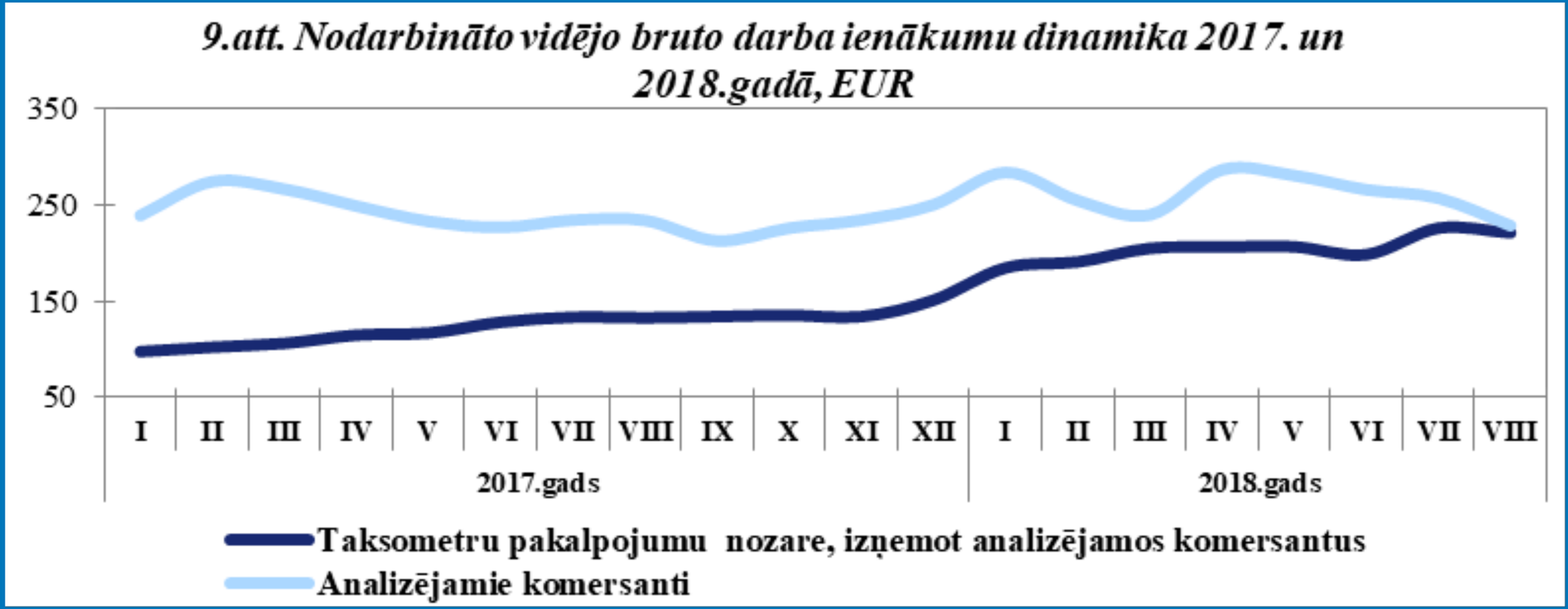

Vidējie bruto ienākumi 2018.gada augustā «dzeltenajiem» - 221, «baltajiem» - 229

***Analizējamie komersanti – «baltie» taksometri**

Valsts ieņēmumu dienesta dati

Nozares raksturojums

(Mikrouzņēmumu nodokļa režīmā strādājošie)

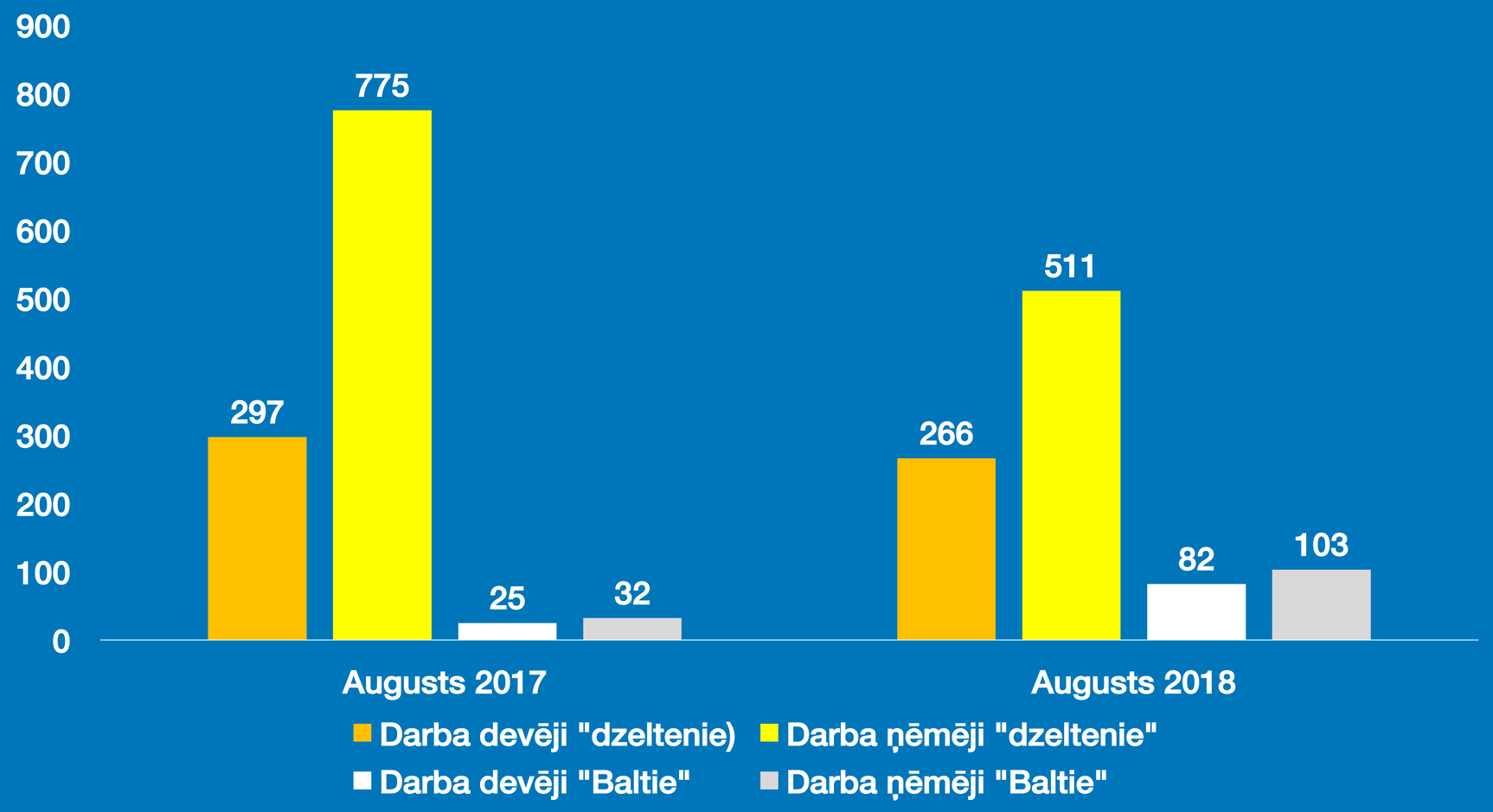

Valsts ieņēmumu dienesta dati

Nozares raksturojums
(VSAOI iemaksas)

BUSINESS AGAINST BASE SHADOW ECONOMY

Valsts ieņēmumu dienests

Nodokļu maksātāju obligāto iemaksu avansa maksājumu par vieglo taksometru pārmaksa

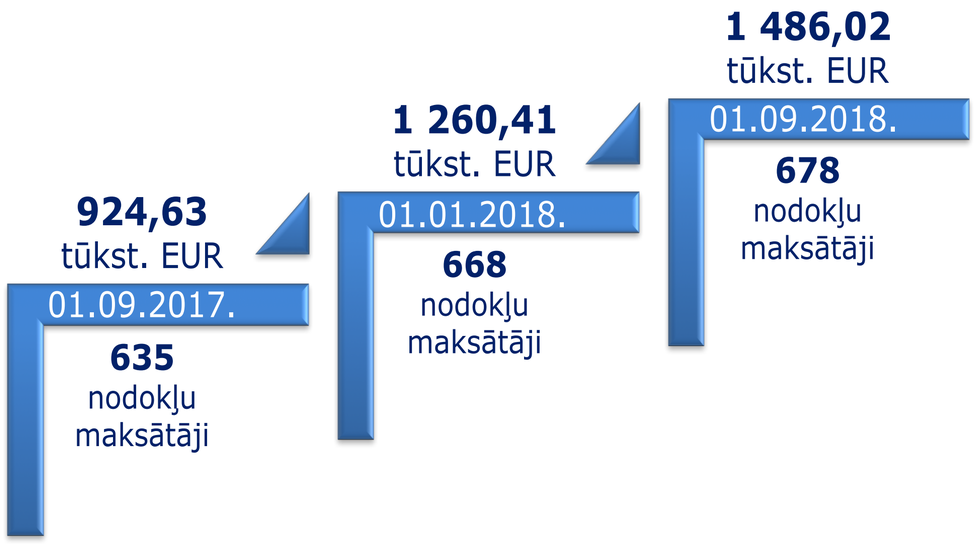

5

Valsts ieņēmumu dienesta dati

Nozares raksturojums
(Ēnu ekonomikas apjoms taksometru nozarē ~80%)

BUSINESS AGAINST BASE SHADOW ECONOMY

Nedeklarētie ieņēmumi:

Deklarētais apjoms 14%, nedeklarētais >80%

Aplokšņu algas:

Legāli izmaksātais apjoms 21%, nedeklarētais aptuveni 80%

Slēptie nobraukumi:

Tikai 18% taksometru uzrāda nobraukumu>200km dienā,

Avots: Finanšu ministrijas aplēses, balsoties uz pieejamo statistiku, 2017. gads

Nozares pētijums (ekspertu un nozare pārstāvju aptaujas) liecina, ka taksometru nozarē ēnu ekonomika ir aptuveni 80-85%

Avots: BASE (2018)

VID algas nodokļu plaisas aprēķins taksometru nozarē: 34.7%
(Nedeklarēto darba algas ienākumu īpatsvars, %)

Avots: VID (2018)

BUSINESS AGAINST BASE SHADOW ECONOMY

Nozares raksturojums

(Vadītāju skaits)

Taksometru vadītāji Autotransporta direkcijas reģistrā:

4365

«Baltajiem» taksometriem izsniegtās licences (mašīnas):

264

Avots: Autotransporta direkcija

Reģistrētas darba vietas kopā 2435 un tai skaitā «Baltie» 376

Avots: Valsts ieņēmumu dienests

Starpība 1930

Faktiski caur platformām strādā ~850 reģistrētie vadītāji (baltie un dzeltenie) un ~ 1000 nereģistrētie vadītāji

Avots: intervijas

Galvenie secinājumi

Identificētās problēmas «dzeltenajiem»

130 EUR minimālo VSAOI iemaksu ieviešana nav atrisinājusi izvairīšanos no nodokļu nomaksas

130 EUR minimālās VSAOI iemaksas rada problēmas nodokļa personificēšanai un sadalei

Taksometru skaitītāji nenodrošina pilnīgu ieņēmumu uzskaiti

Kontrole un sodi neefektīvi, jo tiek mainīti uzņēmumi un ir līzinga mašīnas

Nozarei daudz nesaprotamu birokrātisku prasību (licencēšanas apgabali, reģistrācija kā uzņēmumam)

Galvenie secinājumi

Identificētās problēmas «baltajiem»

Valstij nav pieejama informācija par apgrozījumu

Platformas nesniedz informāciju par pārvadātājiem un to ieņēmumiem

Tirgū darbojas ārvalstu platformas, kuras nav nekādu iespēju kontrolēt

Pārvadātāji vai nu nesniedz informāciju vispār vai nepilnīgi

Nepastāv efektīvas kontroles par pārvadātājiem noteikto noteikumu ievērošanu (licences, skaidras naudas norēķini, nodokļu nomaksa)

Lieki birokrātiski šķēršļi pakalpojumu sniedzējiem (3 licences, nepieciešamība reģistrēties UR u.c.)

Salīdzinājums

«Dzeltenie» vs «baltie»

BUSINESS AGAINST BASE SHADOW ECONOMY

Prasības	Dzeltenie		Baltie
Transporta līdzeklis	Dzeltenā numura zīme, POS termināls, Skaitītājs, Taksometra zīme, Tarifs uz durvīm, Pārvadātāja nosaukums, TA 1X6mēn.	≠	Parastas vieglās automašīnas prasības
Juridiskā forma	Reģistrēts UR	=	Reģistrēts UR
Prasības vadītājam	Reģistrācija Autotransporta direkcijas reģistrā, 3 gadi tiesības un nav pārkāpumu	=	Reģistrācija Autotransporta direkcijas reģistrā, 3 gadi tiesības un nav pārkāpumu
Speciālā atļauja (licence)	Izsniedz Plānošanas reģioni un 9 pilsētas Jāpaziņo tarifus Darbojas tikai noteiktā teritorijā	≠	Izsniedz Autotransporta direkcija
Licences kartīte (katrai mašīnai)	Izsniedz Plānošanas reģioni un 9 pilsētas Mašīna reģistrēta kā taksometrs CO2 prasības Veikts VSAOI avansa maksājums (130EUR)	≠	Izsniedz Autotransporta direkcija
Norēķini	Skaidrā un bezskaidrā naudā	≠	Bezskaidrā naudā
Nolīgšana	Stāvvietā, apturot, pa tālruni, platformā	≠	Platformā

Nozares raksturojums
(Kopsavilkums)

BUSINESS AGAINST BASE SHADOW ECONOMY

Nozare ļoti sadrumstalota

Ārkārtīgi sīva konkurence

2 biznesa modeļi: «dzeltenie» un «baltie»

Ēnu ekonomika ~80%

Nodokļu režīms neefektīvs gan «dzeltenajiem», gan «baltajiem»

Gan nozarei, gan valstij ir vēlme mazināt ēnu ekonomiku

Nozarē nepieciešams mazināt administratīvo slogu

Nepieciešams efektīvs regulējums platformām

«Dzeltenajiem» un «baltajiem» jābūt atšķirīgam regulējumam

Nepieciešams palielināt vadītāju atbildību

Citu valstu pieredze
(Igaunija)

BUSINESS AGAINST BASE SHADOW ECONOMY

Taksometriem nav īpašu nodokļu režīmu, tie maksā nodokļus parastā kārtībā

Platformas sniedz informāciju Nodokļu administrācijai par vadītāju ienākumiem tikai tajos gadījumos, kad vadītāji tam ir brīvprātīgi piekrituši

Ja Platforma sniedz informāciju par vadītāja ienākumiem, tie tiek iekļauti viņa nodokļu deklarācijā automātiski un vadītājam to ir tikai jāapstiprina

Lai gan vērojama situācijas uzlabošanās, ēnu ekonomika vēl joprojām tiek lēsta 50% apmērā.

Citu valstu pieredze
(Lietuva)

BUSINESS AGAINST BASE SHADOW ECONOMY

- Gan «dzeltenie», gan «baltie» taksometri, līdzīgi kā LV
- Šobrīd darbojas 8 mobilās aplikācijas: trīs starptautiskās: Taxify, Uber, Yandex un 5 Lietuvas vietējās
- Norēķini gan skaidrā naudā, gan bezskaidrā
- Abos biznesa modeļos var strādāt arī fiziskās personas, kuras reģistrējušās nodokļu administrācijā
- IIN no peļņas: ja peļņa gadā līdz 20000 eur, tad 5%, ja 20001-35000- 5-15%(formula), virs 35001-15%
- VSAOI: bāze 50% no peļņas - visiem 28.09%, bet, ja gribi pensijas fondā-30.09% (brīva izvēle)
- veselības nodoklis: bāze 50% no peļņas, 9%
- Ja darbojas uz darba tiesisko attiecību pamata, tad maksā kā visi citi
- <u>Nākotnes plāni:</u>
  - skaitītāju tiešsaiste ar Nodokļu administrāciju
  - platformām pienākums sniegt informāciju par vadītāju ieņēmumiem, Nodokļu administrācijai tiesības bloķēt platformas

Citu valstu pieredze
(Horvātija)

- **Nodokļu slogs (sociālās iemaksas + IIN) sastāda 25 – 35% no ieņēmumiem (atkarībā no tā vai PVN maksātāji)**
- **Vadītāji nedrīkst darboties kā fiziskas personas, tiem jābūt nodarbinātiem juridiskā personā**
- **Informācija par visiem ieņēmumiem tiešsaistē tiek nodota Nodokļu administrācijai**

Priekšlikumi
Pamatprincipi

BUSINESS AGAINST BASE SHADOW ECONOMY

Atšķirīgs regulējums atšķirīgiem biznesa modeļiem

Līdzvērtīgs nodokļu slogs

Vienkārša piemērošana

Pakāpeniska ieviešana

Mazāks administratīvais slogs

Mazāka ēnu ekonomika

Lielāki budžeta ieņēmumi

Nozares raksturojums
(Vadītāju ieņēmumi)

BUSINESS AGAINST BASE SHADOW ECONOMY

Ieņēmumi uz pilna laika šoferi mēnesī vismaz 2500 - 3000 EUR

Pie 67% izdevumiem, tīrais ienākums (pirms nodokļu nomaksas) uz šoferi aptuveni 1000.0 EUR mēnesī.

+/- 20% robeža
800.0 EUR līdz 1200.0 EUR

Informācijas avots: intervijas un BASE aprēķini

Priekšlikumi
(Nozarei kopumā)

BUSINESS AGAINST BASE SHADOW ECONOMY

- **Nodoklis ietver gan IIN, gan VSAOI**
- **Sociālās apdrošināšanas risku seguma palielināšana**
- **IIN un VSAOI sasaiste ar vadītāju**
- **Taksometru vadītāju reģistra pilnveidošana, sasaistot ar nodokļu nomaksu**
- **Autovadītāju atbildības palielināšana**
- **Pakalpojuma sniedzējs – fiziska persona, saimnieciskās darbības veicējs**
- **Atļauju un licenču centralizācija Autotransporta direkcijā**
- **Platformu licencēšana (pārējie klientu piesaistes dienestu licencēšana?)**

Priekšlikumi
«Dzeltenajiem»

BUSINESS AGAINST BASE SHADOW ECONOMY

Sākot ar 2019.gada 1.jūliju 250 EUR mēnesī par katru vadītāju

(2020g. 335 EUR; 2021.g. 420 EUR)

Ārpus Rīgas un Rīgas reģiona, Mārupes un Jūrmalas patentmaksa 50%

Patentmaksā iekļautas VSAOI, kas sedz plašākus sociālos apdrošināšanas riskus

Skaitītājam vairs nav nodokļu iekasēšanas nozīmes

Priekšlikumi
«Baltajiem»

BUSINESS AGAINST BASE SHADOW ECONOMY

Sākot ar 2019.gada 1.jūliju platforma ietur un nomaksā 7,5% nodokli no vadītāju ienākumiem

(2020.gadā – 10%; 2021.gadā – 12,5%)

Platforma sniedz datus par vadītājiem un to ieņēmumiem

Platforma pārliecinās vai vadītājs ir reģistrēts vadītāju reģistrā un ievēro citas prasības

Ja vadītājs strādā nelicencētā platformā, viņu izslēdz no vadītāju reģistra

Norēķini tikai bezskaidrā naudā

Vadītāji nekādas citas darbības attiecībā uz nodokļu nomaksu vai deklarēšanu neveic

Ietekme
Uz nozari

BUSINESS AGAINST SHADOW ECONOMY

Vadītājiem būs jāizvēlas viens no diviem uzņēmējdarbības modeļiem

Vadītāji drīkstēs darboties tikai kā fiziskas personas, saimnieciskās darbības veicēji (nebūs darba attiecību)

«Flotēm», dispečerdienestiem, auto nomām u.c. parastais nodokļu režīms

Platformām būs jāsniedz informācija un jāietur nodokļi no vadītāju ienākumiem

Tiks pastiprināta vadītāju atbildība un kontrole

Vadītāji tiks sociāli apdrošināti

Ietekme uz valsts budžetu
(valsts budžeta ieņēmumi no taksometru nozares pašreiz)

BUSINESS AGAINST BASE SHADOW ECONOMY

Dzeltenie (kas attiecas uz algām: VSOAI + IIN + mikro): 3.225 M

Baltie: 0.57 M

Avots: VID dati, aprēķins izejot no 9 mēnešu datiem

Kopā dzeltenie un baltie gadā: 3.795 M EUR

Ietekme uz valsts budžetu

(plānotie ieņēmumi no dzeltenajiem un baltajiem numuriem pie jaunā regulējuma)

BUSINESS AGAINST BASE SHADOW ECONOMY

Dzeltenie:

250 EUR un 125 EUR reģionos	07.19. - 06.20.:	6.05 M
335 EUR un 170 eur reģionos	07.20. - 06.21.:	8.11 M
420 eur un 210 eur reģionos	07.21. - 06.22.:	10.16 M

Baltie:

7.5%	07.19. - 06.20.:	0.57 M
10.0%	07.20. - 06.21.:	0.76 M
12.5%	07.21. - 06.22.:	0.95 M

Dzeltenie un baltie kopā =

07.19. - 06.20.: 6.62 M EUR
07.20. - 06.21.: 8.87 M EUR
07.21. - 06.22.: 11.11 M EUR

Ietekme uz valsts budžetu

(Fiskālās ietekmes aprēķins taksometru nozarei ieviešot jauno regulējumu, bez PVN daļas)

BUSINESS AGAINST BASE SHADOW ECONOMY

Par periodu :

07.19. - 06.20.:	**2.825 M EUR**
07.20. - 06.21.:	**5.075 M EUR**
07.21. - 06.22.:	**7.315 M EUR**

Jāatņem ieviešanas izmaksas: datu bāžu savietošana, u.c.

Tālākie soļi
Priekšlikumu ieviešanai

BUSINESS AGAINST BASE SHADOW ECONOMY

Priekšlikumu izskatīšana NTSP Nodokļu apakškomisijā

Priekšlikumu iesniegšana MK budžeta paketes kontekstā (FM)

Nepieciešamo normatīvo aktu grozījumu sagatavošana un iesniegšana budžeta paketē (FM, SM, LM)

Jaunā režīma stāšanās spēkā 2019.gada 1.jūlijā

Priekšlikumi
Kopsavilkums

Dzeltenie	Baltie
Sākot ar 2019.gada 1.jūliju 250 EUR mēnesī par katru vadītāju (2020g. 335 EUR; 2021.g. 420 EUR) Ārpus Rīgas un Rīgas reģiona, Mārupē un Jūrmalā patentmaksa 50% Patentmaksā iekļautas VSAOI, kas sedz plašākus sociālos apdrošināšanas riskus Skaitītājam vairs nav nodokļu iekasēšanas nozīmes	Sākot ar 2019.gada 1.jūliju platforma ietur un nomaksā 7,5% nodokli no vadītāju ienākumiem (2020.gadā – 10%; 2021.gadā – 12,5%) Platforma sniedz datus par vadītājiem un to ieņēmumiem Platforma pārliecinās vai vadītājs ir reģistrēts vadītāju reģistrā un ievēro citas prasības Ja vadītājs strādā nelicencētā platformā, viņu izslēdz no vadītāju reģistra Norēķini tikai bezskaidrā naudā Vadītāji nekādas citas darbības attiecībā uz nodokļu nomaksu vai deklarēšanu neveic